

การถอดบทเรียน ศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์ (ศรร.)

ชื่อหน่วยงาน สหกรณ์การเกษตรม่วงสามสิบ จำกัด

ประวัติ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้รับการจดทะเบียนสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๘ ประเภทสหกรณ์การเกษตร เลขทะเบียนที่ กสก. ๑๑๑/๒๕๑๘ มีสมาชิกแรกตั้งจำนวน ๒๒๓ คน มีกลุ่มสมาชิก ๑๑ กลุ่ม วงเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท การดำเนินงานปีแรกมีปริมาณธุรกิจ ๒๖๙,๐๐๐ บาท มีกำไรสุทธิ ๒,๓๗๑.๒๑ บาท สหกรณ์ได้เจริญก้าวหน้ามาตามลำดับ จนถึงปัจจุบัน

อัตลักษณ์สหกรณ์ “เรียนรู้ความผิดพลาด สู้ความเข้มแข็ง”

๑. สร้างความศรัทธา และเชื่อมั่นให้กับสมาชิก
๒. มีความมุ่งมั่น พัฒนาความรู้ความสามารถของ ฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการสหกรณ์
๓. การจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกและชุมชน
๔. ส่งเสริมการผลิตของสมาชิกให้มีคุณภาพ
๕. ให้ความสำคัญตามหลักการสหกรณ์ข้อที่ ๕ การศึกษา การฝึกอบรม และข้อมูลข่าวสาร

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- ประชุมชี้แจงสมาชิกผ่านกลุ่มสมาชิก
- สมาชิกเข้าร่วมโครงการปลูกข้าวพันธุ์ดีได้รับราคาเพิ่มจากราคาตลาดตันละ ๒๕๐ บาท
- จัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคาเป็นธรรมมาจำหน่ายแก่สมาชิก
- เครื่องชั่งได้มาตรฐานผ่านการตรวจรับรอง
(บริการทดสอบเครื่องชั่งฟรีเพื่อเปรียบเทียบน้ำหนักกับจัดรับซื้ออื่น)
- ในช่วงรับซื้อข้าวไม่มีการหยุดพักกลางวัน
ไม่หยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์
- จ่ายเงินเฉลี่ยคืน ตันละ ๒๓๐ บาท

จุดเด่นและปัจจัยความสำเร็จปี ๒๕๖๐

รายการ	หน่วย	จำนวน
ข้าวเปลือก	ตัน	๒๒,๒๙๖
มูลค่า	บาท	๒๗๘,๕๙๑,๘๒๕.๗๕
กำไรเฉพาะธุรกิจ	บาท	๙,๕๗๐,๒๒๑.๓๕
กำไรสุทธิ	บาท	๗๗,๖๗๙,๘๐๕.๙๐

การจัดสวัสดิการสมาชิก

- ◆ สวัสดิการสมาชิกถึงแก่กรรม
- ◆ สวัสดิการสมาชิกทุพพลภาพ
- ◆ สวัสดิการสมาชิกประสบภัยธรรมชาติ
- ◆ สวัสดิการการศึกษาบุตรสมาชิก
- ◆ แผนการพัฒนาสหกรณ์ในอนาคต
- ◆ จัดซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค
- ◆ ขยายการบริการสมาชิกและเกษตรกร

● มีความเป็นมาอย่างไร แรงบันดาลใจอะไร ในการดำเนินการ

สหกรณ์ดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหลายอย่าง ธุรกิจรวบรวมและรับซื้อผลผลิตจากสมาชิกหรือเกษตรกรทั่วไปก็เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนขบวนการสหกรณ์ เพื่อเป็นการสร้างอำนาจต่อรองในการขายผลผลิตในตลาด ยกระดับราคาซึ่งเป็นการช่วยเหลือสมาชิกให้ขายผลผลิต ได้ในราคาที่เป็นธรรม และไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบในเรื่องของการชั่ง ต้าณราคา หรือการหักค่าใช้จ่ายต่างๆ จึงมีการตั้งศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์ด้านธุรกิจรวบรวมผลผลิต

● เล่าประสบการณ์จากวิธีการทำงานจริง

ในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์การเกษตรม่วงสามสิบ จำกัด ได้จัดทำศูนย์เรียนรู้ด้านการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร มีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ให้สมาชิก สมาชิกนำผลผลิตที่ได้มาจำหน่ายให้กับทางสหกรณ์และทางสหกรณ์นำผลผลิตที่รวบรวมได้ไปจำหน่าย

● วางแผนไว้อย่างไร อะไรคือจุดหมายของการปฏิบัติการ

แบ่งเป็นฐานการเรียนรู้ มีการตั้งเกณฑ์ในการรวบรวมผลผลิตของสมาชิกที่ได้มาตรฐาน และขยายการรวบรวมทั้งสมาชิกสหกรณ์และเกษตรกรทั่วไป

● วิธีการปฏิบัติงานที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ

ในการศึกษาดูงานสามารถเข้าไปศึกษาตามช่วงเวลาต่างๆของปี

ปฏิทินกิจกรรมการเรียนรู้
สหกรณ์การเกษตรม่วงสามสิบ จำกัด

ช่วงเวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	เวลา
ม.ค. - ธ.ค.	❖ ธุรกิจสินเชื่อ ❖ การระดมทุน ❖ สวัสดิการสมาชิก	1 ชั่วโมง
พ.ย. - ธ.ค.	❖ ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ❖ สถานีบริการน้ำมัน	1 ชั่วโมง
ม.ค. - ธ.ค.	❖ การขายสินค้าอุปโภคบริโภค	1 ชั่วโมง
ม.ค. - ธ.ค.	❖ การจัดหาปัจจัยการผลิต	1 ชั่วโมง
ม.ค. - มี.ค.	❖ การรวบรวมผลผลิต ❖ การแปรรูปผลผลิต	1 ชั่วโมง

สหกรณ์ดำเนินธุรกิจเพื่อบริการสมาชิกครบวงจร

- ระบุผลงานที่ได้รับจากการทำงาน
สมาชิกสหกรณ์เข้ามาจำหน่ายผลผลิตให้กับทางสหกรณ์
- ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จ
การส่งเสริมให้สมาชิกนำผลผลิตจำหน่ายให้กับทางสหกรณ์ โดยเน้นความเป็นธรรมด้านราคาและเครื่องชั่ง

- **ข้อเสนอแนะวิธีการปฏิบัติงานต่อไปให้ดีขึ้น**
ควรมีเครื่องจักรเพิ่มเติมที่ช่วยในการรวบรวมและเก็บรักษาผลผลิต
- **ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน**
ผลผลิตออกมาในช่วงเวลาเดียวกันทำให้มีปัญหาในการรวบรวม
- **สิ่งใดไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้ / ทำไมไม่เป็นเช่นนั้น**
ผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน ผลจากสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป
- **สาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จ**
ตลาดสำหรับการจัดจำหน่ายผลผลิต ที่มีทั้งภาวะทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านภูมิอากาศ สถานที่
เหมาะสม ผลผลิตที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค
- **ข้อเสนอแนะวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน**
การเชื่อมโยงของด้านการตลาดของทางสหกรณ์ ภาครัฐ และเอกชน การจัดสรรผลผลิตที่กระจาย
ออกเพื่อป้องกันผลผลิตมากเกินไป
- **ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ควรทำเพิ่มเติมในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา**
ความร่วมมือ ความสนใจของสมาชิกและเกษตรกรในการทำเกษตรผสมผสานและเกษตรอินทรีย์
ส่งและรวบรวมจำหน่ายให้ทางสหกรณ์
- **ประเมินความพึงพอใจผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา**
ความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใช้ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้
- **ระบุผลลัพธ์ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ**
สมาชิกและเกษตรกรทั่วไปนำผลผลิตมาจำหน่ายที่สหกรณ์

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

สินค้าหลัก : ข้าว สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่ ๖๕ หมู่ที่ ๔ บ้านแคน ตำบลยางสักกระโพหลุ่ม อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้ : นายจักริน ภิญโญ อายุ ๔๙ ปี บ้านเลขที่ ๖๕ หมู่ที่ ๔ บ้านแคน ตำบลยางสักกระโพหลุ่ม อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี

สถานการณ์ของพื้นที่ : สภาพพื้นที่ตำบลยางสักกระโพหลุ่ม พื้นที่เป็นที่ลุ่ม มีความเสี่ยงในฤดูน้ำหลาก เนื่องจากอยู่ใกล้ลำห้วยสาธารณประโยชน์ ส่วนพื้นที่ตอนมีความเสี่ยงในฤดูแล้ง/ฝนทิ้งช่วง ชนิดดินปัญหาของสภาพดินเป็นดินทรายขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นพื้นที่ ที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย พื้นที่ทำนา ๘๐% อาศัยน้ำฝนไม่สามารถควบคุมปริมาณของน้ำได้ สภาพแปลงนาพื้นที่นาไม่สม่ำเสมอขนาดกระทงนาขนาดเล็ก

แนวทางการพัฒนา :

๑) การเพิ่มผลผลิตข้าว เดิมเกษตรกรผลิตข้าวได้เฉลี่ยไร่ละ ๓๕๐ กิโลกรัม/ไร่ โดยมีเป้าหมาย เพิ่มผลผลิตไร่ละ ๔๐๐ กิโลกรัม/ไร่

๒) การผลิตข้าวให้ได้คุณภาพดี

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตข้าวให้มีคุณภาพดี การนำไปใช้ประโยชน์ : ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ ในการเพิ่มผลผลิตข้าว

หลักสูตรเรียนรู้ :

๑) หลักสูตรการเรียนรู้เรื่องการเพิ่มผลผลิตข้าว

๒) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพดี

ฐานการเรียนรู้ : จำนวน ๗ ฐาน ได้แก่

ฐานที่ ๑ เศรษฐกิจพอเพียง

ฐานที่ ๒ การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ฐานที่ ๓ การทำน้ำหมักชีวภาพ

ฐานที่ ๔ การผลิตสารชีวภัณฑ์

ฐานที่ ๕ การเลี้ยงไส้เดือน

ฐานที่ ๖ การเลี้ยงแหนแดง

ฐานที่ ๗ การเพิ่มมูลค่าผลผลิตข้าว

**การถอดบทเรียน การเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์ (ศร.)
และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)**

ชุดคำถาม	ศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	การเชื่อมโยงเครือข่าย ศร. และ ศพก.
ชื่อศูนย์ฯ ต้นแบบ	สหกรณ์การเกษตรม่วงสามสิบ จำกัด	สำนักงานสหกรณ์จังหวัด	ศพก.อำเภอม่วงสามสิบ	สกก.ม่วงสามสิบ จำกัด ศพก.อำเภอม่วงสามสิบ
เป้าหมาย	สมาชิกสหกรณ์ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์	ร่วมกับทางสหกรณ์ส่งเสริมให้สมาชิกทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรผสมผสานเพิ่มผลผลิต	ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน และการเพิ่มผลผลิต	สมาชิกสหกรณ์ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์
แรงบันดาลใจหรือทัศนคติ อะไรที่ทำได้อย่างนี้	เพื่อให้สมาชิกเข้ามาร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์โดยให้สหกรณ์เป็นตัวกลางจัดหาวัตถุดิบ รวบรวมและจัดจำหน่ายให้สมาชิก	การส่งเสริมทางภาครัฐโดยให้สหกรณ์เป็นตัวกลางจัดหาวัตถุดิบ รวบรวมและจัดจำหน่ายให้สมาชิก	เพื่อต้องการเพิ่มรายได้และปรับระบบการทำงานเกษตรพร้อมรวบรวมผลผลิตมาจัดจำหน่าย	เป็นการเสริมรากฐานการทำงานเกษตรและการเพิ่มรายได้กับเกษตรกร
เปลี่ยนแรงบันดาลใจมาเป็นเป้าหมายอะไร	สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจกับทางสหกรณ์เพิ่มขึ้น	ความต้องการในการให้สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในการทำธุรกิจสหกรณ์	เพื่อมีช่องทางในการจัดจำหน่ายผลผลิตทางด้านการเกษตร	การลดต้นทุนในการผลิต รวบรวมผลผลิต จัดจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้
เปลี่ยนเป้าหมายเป็นวิธีการอะไร	นำความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจของสหกรณ์ - มีฐานการเรียนรู้ เรื่องการสหกรณ์ การบริหารจัดการธุรกิจของสหกรณ์ - ปัจจัยความสำเร็จ สมาชิกนำผลผลิตด้านการเกษตรมาจำหน่ายให้ทางสหกรณ์	- นโยบายสู่การปฏิบัติ ทำความเข้าใจกับสหกรณ์และประสานงานกับหน่วยงานภาคการเกษตร เพื่อหาแหล่งความรู้เพิ่มเติม - ลักษณะเด่นที่ทำให้การทำงาน ศร. ประสบความสำเร็จคือการรวบรวมผลผลิตของสมาชิกสหกรณ์	- นำความรู้จากประสบการณ์จริง เทคนิควิธีที่ได้รับจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มาทำฐานการเรียนรู้ และลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต - ปัญหาอุปสรรค การส่งเสริมภาครัฐที่ไม่ต่อเนื่อง และการลงมาส่งเสริมที่แยกกันทำ	- มีการติดต่อประสานงานเพื่อรวบรวมสินค้าด้านการเกษตรอินทรีย์พร้อมเป็นตลาดกลางจำหน่าย
ผลที่เกิดขึ้นคืออะไร	การขยายผลไปสู่สมาชิกสหกรณ์มีเทคนิคสมาชิกและเกษตรกรทั่วไปมีความไว้วางใจในระบบของสหกรณ์ในการรวบรวมผลผลิต	- ผลงานเด่นที่ภาคภูมิใจในการทำให้ สหกรณ์ ร่วมมือในการรวบรวมผลผลิตเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกและจำหน่ายออกไป	เป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน และการเพิ่มผลผลิต ที่ให้ผู้ที่สนใจมาศึกษาและขยายผลต่อไป	ได้มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านธุรกิจ ศร. และ ศพก. ในการรวบรวมผลผลิตการเกษตร